

Platform Taalgericht Vakonderwijs

Voortgezet onderwijs

**PLATFORM
Taalgericht
Vakonderwijs**

Platform Taalgericht Vakonderwijs

Voortgezet onderwijs

Taalgericht vakonderwijs SLO in samenwerking met:
APS, Utrecht
Atlas Onderwijs Adviesgroep, Amsterdam
Bureau Interculturele Evaluatie (ICE), Lienden
CED / Het Projectbureau, Rotterdam
Expertisecentrum Taal, Onderwijs en Communicatie (ETOC),
Groningen
Freudenthal Instituut, Utrecht
Hogeschool van Utrecht / CENTO, Utrecht
Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen
(ITTA), Amsterdam
KPC Groep, Den Bosch

Enschede, februari 2002
VO/1059/A/02-027

Verantwoording

© 2002 Stichting leerplanontwikkeling (SLO), Enschede

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Auteurs: Martien de Boer, Theun Meestringa

Opmaak: Ellie Kristens

Het Platform Taalgericht Vakonderwijs is een samenwerkingsverband van instellingen dat als doel heeft kennis en ervaringen op het gebied van Taalgericht vakonderwijs samen te brengen, uit te wisselen, te verbreden, te verdiepen, te verspreiden en in de lespraktijk (doen) uitwerken teneinde de leerresultaten van (taalzwakke) leerlingen te verbeteren.

Postadres

Platform Taalgericht Vakonderwijs

p/a SLO, specialisten in leerprocessen

Postbus 2041, 7500 CA Enschede

Telefoon (053) 4840 646 (Ellie Kristens, secretaresse)

E-mail: E.Kristens@SLO.NL

Platform Taalgericht Vakonderwijs

Op 30 november 2001 is in Utrecht het Platform Taalgericht Vakonderwijs opgericht. Dit is een licht aangepaste versie van de oprichtingsnotitie.

Waarom een Platform Taalgericht Vakonderwijs?

Een consortium van vier onderwijs(ondersteunende) instellingen, te weten APS, CED, CENTO en SLO heeft van 1999 tot en met 2001 samengewerkt aan de implementatie van Taalgericht vakonderwijs in verschillende vakken in het voortgezet onderwijs. Er waren regelmatig intervisiebijeenkomsten voor medewerkers van de instellingen en gezamenlijk zijn er drie zeer succesvolle werkconferenties over Taalgericht vakonderwijs georganiseerd, met en voor docenten¹.

Taalgericht vakonderwijs levert een belangrijke bijdrage aan het verbeteren van de schoolresultaten van leerlingen in het vmbo, havo en vwo, vooral van leerlingen voor wie het Nederlands de tweede taal is. Op een aantal scholen in Nederland en ook in het buitenland werpt de aanpak vruchten af.

Bovengenoemd consortium ziet het als haar taak om de principes van Taalgericht vakonderwijs op grotere schaal ingang te doen vinden in lespraktijk, vakdidactiek en leermiddelen en waar mogelijk Taalgericht vakonderwijs te koppelen aan andere onderwijsvernieuwingen als de invoering van het vmbo, zelfstandig en actief leren, ict-toepassingen.

Om op een breder terrein en op grotere schaal actief te kunnen zijn, is een daadkrachtig en resultaatgericht *Platform Taalgericht Vakonderwijs* opgericht, waaraan meer instellingen deelnemen dan de vier van het consortium. Het Platform is opgericht door acht instellingen. Ook andere (afdelingen van) instellingen die zich bezighouden met de beroepsgerichte vakken, de mens- en maatschappijvakken, de exacte vakken, de moderne vreemde talen, de kunstvakken en gymnastiek kunnen zich aansluiten.

Wat is Taalgericht vakonderwijs?

Taalgericht vakonderwijs is onderwijs dat bij het overdragen van vakkennis en

¹ Zie de verslagen van de landelijke werkconferenties:

Herder, A. & T. Meestringa (red.), *Verslag werkconferentie over Taalgericht vakonderwijs*. Enschede: SLO (interne publicatie), 2000

Laan, E. van der & T. Meestringa (red.), *Verslag werkconferentie over Taalgericht vakonderwijs*. Enschede: SLO (interne publicatie), 2001

Miedema, M. & T. Meestringa (red.), *Verslag werkconferentie over Taalgericht vakonderwijs*. Enschede: SLO (interne publicatie), 1999

–vaardigheden systematisch en structureel ook gericht is op de rol die taal speelt bij het leren².

Taal speelt *in alle vakken* een rol bij interacties tussen leerling en docent, leerling en leermiddel en tussen leerlingen onderling. Vakonderwijs dat actief aandacht schenkt aan de rol van taal in deze vormen van interactie helpt de leerlingen om zich het vak eigen te maken en bevordert bovendien de taalverwerving van de leerlingen. Taalgericht vakonderwijs draagt zo bij aan betere leerresultaten.

Zie voor meer informatie over Taalgericht vakonderwijs bijgevoegd artikel uit *Les* van maart 2001.

De cruciale rol van de docent

De oplossingen die Taalgericht vakonderwijs biedt, moeten aansluiten bij de problematiek zoals docenten die ervaren. Zij zijn het immers die uiteindelijk Taalgericht vakonderwijs geven aan de leerlingen. De activiteiten van het Platform zijn dan ook gericht op het direct of indirect bereiken van de docent. Directe middelen daartoe zijn opleiding, nascholing, training, coaching, intervisie, praktijkondersteuningsprojecten en schoolbeleid. Indirecte middelen om Taalgericht vakonderwijs onder de aandacht van docenten te brengen, zijn activiteiten van vakverenigingen, artikelen in de vakbladen, schoolboeken en andere leermiddelen.

Streven van het Platform Taalgericht Vakonderwijs

Het streven van het Platform Taalgericht Vakonderwijs is kennis en ervaringen op het gebied van Taalgericht vakonderwijs samenbrengen, uitwisselen, verbreden, verdiepen, verspreiden en in de lespraktijk (doen) uitwerken teneinde de leerresultaten van (taalzwakke) leerlingen te verbeteren.

Doelstelling en strategie van het Platform Taalgericht Vakonderwijs

De doelstelling van het Platform Taalgericht Vakonderwijs is dat eind 2004:

- minstens tien opleidings-, nascholings- en ondersteuningsinstellingen de verspreiding en verdieping van Taalgericht vakonderwijs aantoonbaar geïntegreerd hebben in hun werk voor meerdere vakken en beroepsgerichte programma's in het voortgezet onderwijs;
- minstens tien vakverenigingen van docenten in het voortgezet onderwijs Taalgericht vakonderwijs beredeneerd hebben opgenomen in de didactiek van het vak (wat kan blijken uit artikelen in het eigen verenigingsblad, lezingen en workshops op congressen en dergelijke);
- op een kwart van de scholen vakdocenten zijn aan te wijzen die kunnen aangeven wat Taalgericht vakonderwijs voor de verbetering van hun onderwijs heeft betekend.

De strategie die daartoe gehanteerd wordt is tweeledig:

- Scholen, opleidings-, nascholings- en ondersteuningsinstellingen die zich bezighouden of bezig willen gaan houden met Taalgericht vakonderwijs en/of met taalbeleid stimuleren en in staat stellen om hun *activiteiten op elkaar af te stemmen* en *ervaringen uit te wisselen* opdat zo efficiënt en effectief mogelijk gewerkt kan worden aan het verminderen van talige belemmeringen bij het leren op school.
- Vakdocenten, vakdidactici, uitgevers en auteurs van leermiddelen voor alle vakken *informer*en over het belang van Taalgericht vakonderwijs voor de leerresultaten van de

² Hajer, M., T. Meestringa & M. Miedema, 'Taalgericht vakonderwijs. Een nieuwe impuls voor taalbeleid'. In: *Levende Talen Tijdschrift 1, 1*, maart 2000, p. 34-43

leerlingen en ze *faciliteren* bij het implementeren van Taalgericht vakonderwijs in lespraktijk, vakdidactiek en leermiddelen.

Activiteiten van het Platform Taalgericht Vakonderwijs

Gezien de strategie zal het Platform Taalgericht Vakonderwijs er naar moeten streven onderstaande activiteiten uit te voeren.

Voorzitter van het Platform is dr. Maaïke Hajer (Hogeschool van Utrecht). De coördinatie van het Platform is in handen van de SLO die daartoe via zogenoemde SLOA-gelden van de overheid (in beginsel meerjarig) gefaciliteerd is.

De instellingen die bij het Platform betrokken zijn, leveren naar vermogen en in overleg bijdragen aan de Platformactiviteiten. Hieronder staat een overzicht van activiteiten die de aangesloten instellingen voornemens zijn uit te voeren.

Adviseur van het Platform is Ruud Emmerik, projectmanager Onderwijskansen vo in Den Haag en Utrecht.

Waarnemer is Viva Wessels van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen te Zoetermeer.

Afstemmen van activiteiten

- overzicht maken van (geplande) onderzoeks-, ontwikkel- en ondersteuningsactiviteiten van de deelnemende instellingen
- plannen en activiteiten van de instellingen bespreken en zo mogelijk op elkaar afstemmen
- suggesties voor aanvullende onderzoeks- ontwikkel- en ondersteuningsplannen doen en zo mogelijk onderling taken in dit kader verdelen.

Uitwisselen van ervaringen

- gezamenlijke werkbijeenkomsten voor medewerkers van instellingen houden
- werkconferenties voor scholen organiseren
- resultaten van onderzoek, ontwikkel- en ondersteuningswerk samenvatten, bundelen, eventueel publiceren en verspreiden.

Informereren

- het Platform zichtbaar maken en promoten in mailings, website(s) en artikelen
- resultaten van onderzoek, ontwikkel- en ondersteuningswerk publiceren onder de vlag van het Platform of onder verwijzing naar het Platform
- informatiemateriaal ontwikkelen voor vakdocenten, vakdidactici, uitgevers en auteurs
- informatieve bijeenkomsten organiseren voor vakdocenten, vakdidactici, uitgevers en auteurs.

Faciliteren: hulp en hulpmiddelen bieden

- basismateriaal en assistentie bieden aan vakdidactici bij het schrijven van artikelen voor vakbladen
- modellen en voorbeelden ontwikkelen voor het inpassen van de taalcomponent in didactiek, leerplannen, en leermiddelen
- werkbijeenkomsten organiseren voor vakdocenten, vakdidactici, uitgevers en auteurs.

Deelnemers aan het Platform Taalgericht Vakonderwijs

Bij de oprichting hebben de volgende instellingen zich aan het Platform verbonden.

- APS, Utrecht
- Atlas Onderwijs Adviesgroep, Amsterdam
- Bureau Interculturele Evaluatie (ICE), Lienden
- Centrum voor Educatieve Dienstverlening / Het Projectbureau, Rotterdam

- Expertisecentrum Taal, Onderwijs en Communicatie (ETOC), Groningen
- Freudenthal Instituut, Utrecht
- Hogeschool van Utrecht / CENTO, Utrecht
- Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA), Amsterdam
- KPC Groep, Den Bosch
- SLO, Enschede.

Om een indruk te geven van de mogelijke reikwijdte van het Platform Taalgericht Vakonderwijs volgt hieronder een opsomming van instellingen die potentieel deelnemer zijn.

- Centrum voor BêtaDidactiek, Utrecht
- Christelijk Pedagogisch Studiecentrum (CPS), Hoevelaken
- Citogroep, Arnhem
- Educatieve Faculteit Amsterdam (EFA), Amsterdam
- Fontys Hogescholen, Tilburg
- Groep Educatieve Uitgeverijen, Amsterdam
- Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievaardigheden (IVLOS), Utrecht
- Nascholing en Dienstverlening Onderwijs (NDO), Hogeschool Arnhem Nijmegen
- SCO Kohnstammstituut, Amsterdam
- Universitair Centrum voor de Lerarenopleiding (UCLO), Groningen.

Van deelnemende instellingen wordt verwacht dat ze:

- werken of gaan werken aan Taalgericht vakonderwijs en/of taalbeleid
- het streven, de doelen en de strategie van het Platform Taalgericht Vakonderwijs zoals verwoord in deze notitie onderschrijven
- een actieve bijdrage leveren aan de werkbijeenkomsten van het Platform
- docenten waarmee ze werken stimuleren tot actieve bijdragen aan de werkconferenties van het Platform.

De opbrengst voor de deelnemende instellingen is:

- concrete ondersteuning van de eigen inspanningen om de leerresultaten van leerlingen te verbeteren
- samenwerking en krachtenbundeling met andere instellingen uit het Platform
- gebruik maken van kennis, ervaringen en materialen van andere instellingen uit het Platform.

Voorlopig programma van activiteiten

juli – december 2001	<ul style="list-style-type: none"> • nieuwe instellingen werven voor het Platform • startbijeenkomst Platform Taalgericht Vakonderwijs • informatiebrochure over Taalgericht vakonderwijs uitbrengen • projectmanagers vmbo interesseren voor Taalgericht vakonderwijs
januari – juni 2002	<ul style="list-style-type: none"> • twee nieuwe instellingen werven voor het Platform • werkbijeenkomst Platform • werkconferentie met scholen • twee maal een Platformnieuwsbrief uitbrengen • ...
juli – december 2002	<ul style="list-style-type: none"> • twee nieuwe instellingen werven voor het Platform • werkbijeenkomst Platform • twee maal een Platformnieuwsbrief uitbrengen • ...
2003 - e.v.	verdere uitbouw van activiteiten

